

*Гуйван П. Д.,**кандидат юридичних наук, заслужений юрист України,**докторант**Інституту держави і права імені В. М. Корецького Національної академії наук України*

ЧАСОВІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗОПЛАТНОГО ПЕРЕДАННЯ МАЙНА У ВЛАСНІСТЬ

Анотація. Стаття присвячена актуальному дослідженню питання про часове регулювання відносин, які виникають при укладенні і виконанні договору дарування. Автор наголошує, що в силу такої ознаки, як безоплатність переходу права власності, даний договір має особливу специфіку, котра проявляється, зокрема, в його темпоральних вимірах. Підкреслюється, що за чинним законодавством дарування може відбуватися, як шляхом реальної передачі речі, так і в консенсуальному порядку в зв'язку з укладенням угоди про передачу майна в майбутньому. При цьому у обдаровуваного після настання строку встановленого договором дарування, виникає право вимоги. Але момент переходу права власності завжди є тотожним – від часу отримання речі. В роботі прокоментовано парадигму сучасної цивілістичної доктрина щодо різної оцінки сутності даних взаємин доведено, що в темпоральному плані вони не суттєві та з різних позицій регламентують дії у цих ситуаціях (реальний і консенсуальний договори), які в обох випадках вважаються договірними. Доведено, що при обох способах передавання обдаровуваному майна необхідною умовою виконання договору є його зустрічна дія, виражена у згоді прийняти майно. Тільки в одному разі вона має бути виявлена попередньо при укладенні договору, тоді як у іншому це повинно проявитися при прийнятті речі. Відтак, консенсуальний та реальний договори дарування, будучи єдиними за суттю та характером відносин, відрізняються один від одного лише моментом набрання чинності. У першому з них відповідна права та обов'язки сторін виникають від часу укладення правочину, тоді як у другому вони пов'язані із вчиненням певних конклудентних дій. В роботі детально вивчений запроваджений у чинному цивільному законодавстві механізм розірвання договору дарування. Здійснено сутнісне відмежування їх від обставин, які тягнуть відміну дарування чи відмову від виконання даного договору. Встановлено, що передбачені законом підстави для розірвання, а отже і відміни, дарування з'являються не на час укладення правочину, а після цього, коли дарування вже виконане. Тож, санкція не узгоджена у темпоральному вимірі з моментом вчинення правопорушення. Внесені відповідні пропозиції.

Ключові слова: консенсуальний і реальний договори, прийняття майна, строк.

Постановка проблеми. Цивільні відносини, що виникають про відчуженні речі і переході права власності на майно до його набувача здебільшого базуються на еквівалентно-оплатній схемі взаємодії контрагентів: обов'язку відчужувача товару кореспондував зустрічний обов'язок набувача виконати грошовий обов'язок чи виконати певні дії на його користь. На цьому тлі спеціального оформлення отримує договір дарування, який опосередковує безоплатний перехід власності до набувача. Від-

повідно до правила ст. 717 ЦКУ за договором дарування одна сторона (дарувальник) передає або зобов'язується передати в майбутньому другій стороні (обдаровуваному) безоплатно майно (дарунок) у власність. Попри те, що здійснення взаємин за цим договором опосередковується багатьма юридичними механізмами, притаманними купівлі-продажу, все ж дарування, саме завдяки своїй безоплатній специфіці, має значні особливості, зокрема в темпоральній царині. Тож їхнє дослідження є своєчасним і актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі питання відносин при виконанні договору дарування були розглянуті у працях таких вчених, як А. Ісаєв, В. Кравчук, М. Брагинський, В. Вітрянський, Л. Горбунова, М. Гордон, О. Дзе-ра, І. Іванчук, В. Кучер, Г. Яновицька, та інші. Отримали теоретичне пояснення різні аспекти застосування такої новації цивільного законодавства, як майбутнє дарування. Власне, консенсуальний договір дарування в майбутньому можна фактично вважати обіцянкою дарувальника, у зв'язку з чим, його ще називають дарувальною обіцянкою [1, с. 2]. Разом з тим, часові виміри цих матеріальних взаємин практично не досліджені. Відтак, у даній статті ставиться мета – дослідити часові координати конкретних вчинків контрагентів і надати їм відповідне та належне юридичне обґрунтування.

Виклад основного матеріалу. Поряд з договором купівлі-продажу застосування дарування має давню цивілістичну традицію, воно було відоме ще у древньому Римі. Спершу дані взаємини не мали формального оформлення, відтак не користувалися позовним захистом у разі їх порушення (*Pactum do-nationu*). В подальшому у імператорський період відносини з дарування отримали такий захист у чинному законодавстві (*Pactum legitima*). За римським правом договором дарування вважався правочин, відповідно до якого одна сторона – дарувальник, надає іншій стороні, обдаровуваному, річ або інший складовий елемент свого майна, наприклад, право вимоги з метою проявити щедрість стосовно останнього. Дарування могло проявлятися у переданні права власності на річ, у платежі грошової суми, в установленні сервітуту тощо [2, с. 250]. Поняттям дарування охоплювалося і дарувальна обіцянка. Вона полягала в обіцянні передати майно набувачеві у майбутньому чи вчинити дію на користь обдаровуваного у наступному періоді [3, с. 13-14].

Як бачимо з визначення, договір дарування може мати реальне вираження (якщо річ передається набувачеві у момент набрання чинності правовідношенням) та консенсуальне (коли при укладенні правочину сторони обумовлюють обов'язок дарувальника передати річ в наступному періоді). Згідно з ст. 723 ЦКУ договором дарування може бути встановлений

обов'язок дарувальника передати дарунок обдаровуваному в майбутньому через певний строк (у певний термін) або у разі настання відкладальної обставини. Право вимоги обдаровуваного стосовно передання дарунка або відшкодування його вартості у такому випадку виникає після настання строку (терміну) або відкладальної обставини, встановлених договором дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому. Якщо до настання строку (терміну) або відкладальної обставини, встановленої договором дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому, дарувальник або обдарований помре, договір дарування припиняється. Остання фраза, будучи кореспондуючою з правилом ст. 212 ЦКУ, має тлумачитися таким чином, що договір за вказаних обставин припиниться до того, як обумовлені в ньому права та обов'язки учасників набудуть чинності. Якщо ж набувач за договором помре після настання вказаного строку, але до виконання обов'язку передати річ, право на неї набуває спадкоємець [4, с. 326]. Договір дарування майнового права та договір дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому укладається у письмовій формі. У разі недодержання письмової форми цей договір є нікчемним.

До договору дарування речі з обов'язком її передачі в майбутньому традиційно була прикута особлива увага цивілістів. У літературі свого часу було вказано думку, що саме такий характер договірних взаємин, коли до складу повноважень сторін від самого їхнього виникнення входить право на чужу дію, якраз і відповідає класичному визначенню поняття договору. Приміром, особа зобов'язується подарувати іншому суб'єктові певну річ: тут дійсно спостерігається договір, за яким особа набуває право на дію, при тому набуває його безоплатно. Але, коли особа, не будучи попередньо зобов'язана подарувати якесь майно, прямо передає її безоплатно іншій особі, то тут набувач не отримує права на чужу дію а отримує право власності на річ. Подібне дарування не вважалось договірним [5, с. 200-210]. Подібна парадигма традиційно має своїх прихильників, котрі вважають, що дарування здебільшого є способом набуття права власності через односторонній акт [6, с. 354-355], а не договір, де дар – акт передачі речі обдарованому, який не спричиняє зобов'язань для нього. Власне це прояв дерелікції (відмови від речі), але не викиданням речі взагалі, а цілеспрямованим направленням її на користь конкретної особи – обдарованого; це є ніби два правочини, один із яких спрямований на відчуження майна на користь обдарованого, а другий – на прийняття дарунка; як різновид цивільно-правового договору, де предметом можуть бути не тільки речі, а й інші майнові блага [7, с. 127]. Втім, сучасна цивілістична доктрина дещо по-іншому оцінює сутність даних взаємин, саме на наукове постулювання відмінностей між описаними варіантами конструювання відносин, які в обох випадках вважаються договірними, і спрямована концепція стосовно реальності та консенсуальності відповідних угод.

Дійсно, відмінності між реальним та консенсуальним договорами дарування існують. Але, на наш погляд вони не торкаються сутності відносин і у темпоральному вимірі є не істотними. Договір дарування на засадах обіцянки передати майно в майбутньому породжує обов'язок дарувальника виконати обіцяне. Відповідна вимога обдарованого, що виникає від настання часу такого виконання, реалізується внаслідок передання йому права власності на подаровану річ. При цьому, позаяк дарування є зобов'язанням з безплатного відчуження

майна, обдаровувана особа не мусить здійснювати зустрічного виконання [8, с. 76]. Але для виникнення договірних відносин, котрі проявляються у набутті останнім права власності, обов'язковою умовою є прийняття дарунка. Тож, при консенсуальності відносин у договорі має передбачатися обов'язок обдаровуваного здійснити прийняття речі в момент її передання.

Натомість, при побудові взаємин, коли правочин відбувається в момент його укладення – дарувальник передає у власність певну річ, а обдарований її приймає, здавалося б відсутні зустрічні зобов'язання сторін щодо передачі та прийняття дарунка. Та, подібна оцінка сутності взаємин не узгоджується з основними засадами зобов'язального права, згідно з якими будь-який цивільно-правовий договір є вмістилищем певних зобов'язальних відносин. По-іншому не буває. Тож, попри чітко виявлених назовні зобов'язань сторін стосовно передання та прийняття речі в дарунок, мусимо констатувати наявність даних відносин де-факто. Так, як і у реальному договорі купівлі-продажу, який реалізується в момент укладення, договір дарування за подібних обставин теж складається із взаємних зобов'язань сторін щодо передання та прийняття майна. У разі відсутності хоча б одного з них дарувальна угода вважається такою, що не відбулася. Відтак, консенсуальний та реальний договори дарування, будучи єдиними за суттю та характером відносин, відрізняються один від одного лише моментом набрання чинності. У першому з них відповідна права та обов'язки сторін виникають від часу укладення правочину, тоді як у другому вони пов'язані із вчиненням певних конклюдентних дій.

Як ми вже вказували, дарувальна угода спрямована на набуття права власності обдаровуваного на майно, що відчужується. Власне, перехід власності опосередковується механізмами, притаманними будь-якому відчуженню майна. Тут спостерігаються всі ті ж особливості, які існують при купівлі-продажі. Зокрема, це стосується моменту набуття права власності на дарунок. За загальним правилом воно виникає у обдаровуваного з моменту прийняття речі. Прийняття обдаровуваним документів, які посвідчують право власності на річ, інших документів, які посвідчують належність дарувальникові предмета договору, або символів речі (ключів, макетів тощо) є прийняттям дарунка. В доктрині підкреслюється, що згода набувача має бути чітко виражена, інакше слід дуже обережно оцінювати питання про взяття на себе згоди обдаровуваного прийняти дарунок [9, с. 126]. Якщо дарування здійснюється у формі дарувального зобов'язання, воно також не може бути дійсним без прийняття чи в інший спосіб виявленої назовні згоди набувача. Відтак, дарувальне зобов'язання, як і договори взагалі, ґрунтуються завжди на домовленості сторін [10, с. 89]. Втім мають і певні особливості регулювання взаємин при безпосередній передачі-прийнятті дарунка та коли це відбувається шляхом реалізації дарувальної обіцянки. Мова йде про можливість відмови сторін від передачі чи прийняття подарованої речі. Набувач вважається таким, що прийняв подарунок, якщо він хоча і не надав попередньої згоди на його прийняття, але після його надходження на свою адресу негайно не повідомив про відмову від нього. Отже, обдарований вправі відмовитися від подібного дарунка, якщо виконає обов'язок щодо повідомлення про це дарувальника негайно (читай – у мінімально необхідний за даних конкретних обставин розумний строк). Обдарований також має право у будь-який час до прийняття

дарунка на підставі договору дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому відмовитися від нього. При цьому воля набувача повинна бути виражена чітко і однозначно.

Але, якщо відмова обдаровуваного від попередньо не обумовленого прийняття дарунка відповідає загально-цивілістичним принципам щодо побудови договірних відносин виключно на засадах взаємно погоджених волевиявлень, то відповідні повноваження дарувальника у цій царині іноді виглядають штучними. Так, ще можна зрозуміти мотиви законодавця, якими він керувався, надаючи право дарувальникові відмовитися від передання дарунка у майбутньому, якщо після укладення договору його майновий стан істотно погіршився. Але просто дивним виглядає нормативний припис, згідно з яким дарувальник який передав річ підприємству, організації транспорту, зв'язку або іншій особі для вручення її обдаровуваному, має право відмовитися від договору дарування до вручення речі обдаровуваному. Подібну конструкцію ще можна було б уявити у випадку, коли договір не є консенсуальним, тобто у ньому відсутній обов'язок дарувальника передати річ, але ж вказане правило ч. 2 ст. 722 ЦКУ має загальний характер. Та й у разі реальності відносин про можливість відмови дарувальника до надходження дарунку до обдаровуваного, якщо річ передана організації транспортування, також не варто було окремо вказувати. Адже, договір за таких обставин вважається укладеним та виконаним лише після прийняття дарунка набувачем. До цього моменту вчинок дарувальника стосовно безоплатного відчуження речі слід визнати одностороннім правочином. Але щодо таких правочинів діє правило ч. 1 ст. 214, за яким сторона, що здійснила такий вчинок вправі в будь-який момент від нього відмовитися.

Позаяк договір дарування, як правило, не носить тривалого характеру, а його виконання відбувається шляхом одnorазового приймання передачі дарунку, права та обов'язки контрагентів, крім вчинення передачі майна, в основному охоплюють періоди до чи після виконання головного вчинку. Так, обдаровуваний вправі зажадати передання йому дарунку у разі настання строку (терміну) або відкладальної обставини, а у разі, якщо дарувальник, незважаючи на настання умови, ухилятиметься від виконання свого обов'язку, обдаровуваний має право на примусове витребування відповідної речі або компенсацію її вартості (ст. 723 ЦКУ). В свою чергу, відповідно до ч. 1 ст. 725 ЦКУ дарувальник, здійснюючи дарунок, вправі зобов'язати обдаровуваного вчинити певну майнову дію на користь третьої особи або утриматися від її вчинення (передати грошову суму чи інше майно у власність, виплачувати грошову ренту, надати право довічного користування дарунком чи його частиною, не пред'являти вимог до третьої особи про виселення тощо). Дарувальник має право вимагати від обдаровуваного виконання покладеного на нього обов'язку на користь третьої особи. У разі смерті дарувальника, оголошення його померлим, визнання безвісно відсутнім чи недієздатним виконання обов'язку на користь третьої особи має право вимагати від обдаровуваного особа, на користь якої встановлений цей обов'язок. У разі порушення обдаровуваним обов'язку на користь третьої особи дарувальник має право вимагати розірвання договору і повернення дарунка, а якщо таке повернення неможливе, – відшкодування його вартості.

Як бачимо, до обтяжень обдаровуваного може входити й такий речовий обов'язок, як надання третій особі, визначеній

дарувальником, права довічного користування дарунком чи його частиною. В науковій літературі свого часу досліджувалося питання, чи поширюється на таке користування правило про набуття права власності за давністю володіння? Відповідь на нього стає очевидною, коли проаналізувати зміст поняття давнісного володіння. Для того, аби для набувача почала обчислюватися набувальна давність, зі спливом якої він стає власником речі, саме набуття має відповідати таким вимогам: або отримання речі від неповноважного відчужувача (традента), або утримання майна, одержаного від власника, після спливу часу для повернення та закінчення тривалості домагання про його витребування. Довічне володіння в цьому контексті має ту ваду, що воно ґрунтується на праві, наданому власником. Той факт, що строк подібного володіння не визначений, не зменшує цінності даної обставини, утримання речі зрештою колись закінчиться із обов'язковим проявом події (смерті), стосовно якої невідомий час її настання. Якщо володіння спирається на якийсь титул, якусь юридичну підставу, не може бути й мови про давність окупації. Як справедливо підкреслювали дореволюційні російські цивілісти, тут володіння не має жодного відношення ні до позову, ні до давності. Відтак пропонувати питання про давність довічного володіння майже те ж саме, що питати: чи може виникнути за давністю право на дванадцятирічне оброчне утримання пустоші, чи на користування чужими грошима протягом 8 років з обов'язком повернути їх після спливу строку [11, с. 10-11].

До обов'язків дарувальника, котрі мають бути ним виконані, відносяться також повідомлення обдаровуваного про про недоліки речі, що є дарунком, або її особливі властивості, які можуть бути небезпечними для життя, здоров'я, майна обдаровуваного або інших осіб, якщо це відомо відчужувачу. Дарувальник, якому було відомо про недоліки або особливі властивості подарованої речі і який не повідомив про них обдаровуваного, зобов'язаний відшкодувати шкоду, завдану майну, та шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю в результаті володіння чи користування дарунком. Обов'язком обдаровуваного є повернення речі в натурі, якщо договір дарування був розірваний.

Певні негативні міркування викликає запровадження у чинному цивільному законодавстві механізм розірвання договору дарування. Цивільний кодекс передбачає декілька підстав для розірвання договору дарування на вимогу дарувальника. Так, дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування нерухомих речей чи іншого особливо цінного майна, якщо обдаровуваний умисно вчинив злочин проти життя, здоров'я, власності дарувальника, його батьків, дружини (чоловіка) або дітей. Якщо обдаровуваний вчинив умисне вбивство дарувальника, спадкоємці дарувальника мають право вимагати розірвання договору дарування. Дарувальник також має право вимагати розірвання договору дарування, якщо обдаровуваний створює загрозу безповоротної втрати дарунка, що має для дарувальника велику немайнову цінність, або, якщо внаслідок недбалого ставлення обдаровуваного до речі, що становить культурну цінність, ця річ може бути знищена або істотно пошкоджена. Така вимога має бути задоволена, якщо на момент її пред'явлення дарунок є збереженим (ст. 727 ЦКУ). Також право вимагати розірвання договору передбачене для дарувальника за правилом ст. 726 ЦКУ у разі порушення обдаровуваним обов'язку на користь третьої особи. На відміну від

попередньої норми, дане повноваження має наслідком не лише повернення дарунка в натурі, а і відшкодування його вартості, коли таке повернення неможливе.

Більшість дослідників питання вважають, що визначений законодавством перелік підстав для розірвання договору дарування на вимогу дарувальника, є вичерпним [12, с. 373] та не підлягає розширеному тлумаченню [13, с. 15]. Крім того, вказується, що підстави для розірвання договору не можуть співпадати з обставинами, які тягнуть відміну дарування чи відмову від виконання даного договору [12, с. 352]. Інакше кажучи, розірвати можна лише той договір дарування, який був виконаний. Ось тут і криється основна проблема, закладена у такий спосіб правового регулювання. Дарування то є правочин, спрямований на відчуження права власності у однієї особи і одночасне набуття такого речового права іншою. Ця точка зору у цивілістиці є безспірною, її поділяє переважна більшість науковців. Так, Г.Ф.Шершеневич, аналізуючи дарувальні взаємини, зазначав, що даруванням зветься безвідплатний договір, направлений безпосередньо на збільшення майна обдаровуваного у відповідності до зменшення майна дарувальника [14, с. 490]. Такої ж позиції притримується Р.Б.Шишка: договір дарування спрямований на припинення права власності в дарувальника і виникнення права власності в обдарованого чи передачу майна у власність [7, с. 128]. Але, як вже зазначалося, даний договір не може діяти невизначено довго. Логічно передбачити, що він припиняється із виконанням основних умов: майно передане від дарувальника обдаровуваному та прийняте останнім. Від цього моменту, власне, відбувається перехід права власності до обдаровуваного [15, с. 10]. Отже, в момент припинення власності відчужувача та в момент отримання власності набувачем дія договору дарування припиняється з огляду на вичерпаність його змісту та досягнення мети, що ставилася на час його укладання.

Висновки. У розглядуваному питанні є декілька невизначених моментів. Зокрема, при розірвання договорів впадає в очі відверта невідповідність характеру порушення та правових наслідків, що настали внаслідок нього. Нормативна санкція не узгоджена у темпоральному вимірі з моментом вчинення правопорушення. Враховуючи це, в цивілістичній літературі були зроблені спроби відійти від принципу щодо можливості розірвання договору дарування в результаті вчинення неправомірних дій обдаровуваним. Було, зокрема, запропоновано в таких випадках визнавати правочин недійсним на загальних підставах, передбачених цивільним законодавством. З цим навряд чи можна погодитися, тож ми підтримуємо позицію тих дослідників, котрі критично оцінюють вказаний підхід. Адже підстави для недійсності правочину обов'язково мають існувати на момент його укладання, внаслідок недійсності угоди вона визнається такою від часу виникнення та такою, що не створили жодних юридичних наслідків для сторін та третіх осіб. Отже, чинники, що обумовлюють дійсність чи недійсність правочину повинні мати місце одночасно із його вчиненням, як юридичного факту, тобто на час здійснення дій, спрямованих на виникнення певних юридичних наслідків. Натомість, дарування на час його вчинення відбувається з дотриманням усіх умов, необхідних для дійсності правочину: законність його змісту, здатність суб'єктів до участі в угоді, дотримання її форми, відповідність волевиявлення внутрішній волі сторін. Тож,

передбачені законом підстави для розірвання, а отже і відміни, дарування з'являються не на час укладання правочину, а після цього, коли дарування вже виконане.

Література:

1. Кравчук В.М. Договір дарування. МЕН. 2010. № 3. С. 1-35.
2. Новицький І.Б. Основы римского гражданского права. М.: Юридическая литература, 1972. 310 с.
3. Горбунова Л. М., Богачов С. В., Иванчук І. Ф., Красій Г. В. Договір дарування. М-во юстиції України. Київ: Поліграф-Експрес, 2006. 35 с.
4. Гончаренко В.О. Договір дарування у цивільному праві України. *Молодий вчений*. 2016. № 6. С. 233-237.
5. Мейер Д.И. Русское гражданское право.: в 2-х ч.: по исправ. и дополн. 8-му изд. /Д.И.Мейер: Изд. 2-е, справ. М.: Статут, 2000. Ч.2. 831 с.
6. Победоносцев К. Курс гражданского права. В 3-х т. СПб., 1896. Т. 3. 1986. 620 с.
7. Шишка Р.Б. Правове регулювання відносин за договорами на безоплатну передачу прав на об'єкти цивільних правовідносин. *Вісник Запорізького нац. у-ту*. 2010. № 2. С. 126-130.
8. Шап Я. Основы гражданского права Германии. Учебник: Перевод с немецкого К. Арсланова. М. Издательство БЕК, 1996. 304 с.
9. Курс советского гражданского права / под общ. ред. проф. К.А. Граве и проф. И.Б. Новицкого. М.: Госюриздат, 1954. 360 с.
10. Емельянович А.И. Особенности договора дарения. Социально-эконом. исследования, гуманитарные науки и юриспруденция: теория и практика. 2016. № 5. С. 88-92.
11. Калачов Н. О давности по русскому гражданскому праву. По поводу сочинения г. Энгельмана: Die Verjährung nach russischem Privatrecht. Dorpat, 1867 г. Юридический вестник (изд. Московского юридич. общества:1867-1868). М., 1867. – Кн. 1. С. 1-18.
12. Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право. Книга вторая: Договоры о передаче имущества. 5-е изд. М.: Статут, 2003. 800 с.
13. Новикова В. В. Правова природа безвідплатних договорів у цивільному праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Х., 2007. 20 с.
14. Шершеневич Г.Ф. Учебник русского гражданского права. М.: Издание Бр. Башмаковых., 1911. 858 с.
15. Фурса С., Фурса Е. Договор дарения по новому ГК // Юридическая практика. 2004. № 3 (316). С. 10-11.

Guyvan P. Temporal aspects of legal regulation of free transfer of property into ownership

Summary. The article is devoted to the topical study of the issue of temporary regulation of relations that arise during the conclusion and execution of a donation contract. The author emphasizes that due to such a feature as the free transfer of ownership, this contract has a special specificity, which is manifested, in particular, in its temporal dimensions. It is emphasized that according to the current legislation, a donation can take place both by actual transfer of the thing and in a consensual manner in connection with the conclusion of an agreement on the transfer of property in the future. At the same time, the donee has the right to claim after the expiration of the period (deadline) or delaying circumstance established by the donation contract. But the moment of transfer of ownership is always the same – from the moment of receiving the item. The work commented on the paradigm of modern civil doctrine regarding the different assessment of the essence of these relationships, it was proved that they are not essential in the temporal plan and from different positions regulate actions in these situations (real

and consensual contracts), which in both cases are considered contractual. It has been proven that with both methods of transfer of property to the donee, a necessary condition for the performance of the contract is his counteraction, expressed in the agreement to accept the property. Only in one case it must be revealed beforehand when concluding the contract, while in the other it must be revealed upon acceptance of the item. Therefore, consensual and real gift contracts, being the same in essence and nature of the relationship, differ from each other only in the moment of entry into force. In the first of them, the respective rights and obligations of the parties arise from the time the deed is concluded, while in the second, they are associated with the performance of certain conclusive actions.

The paper examines in detail the mechanism for terminating the donation contract introduced in the current civil legislation. They have been essentially separated from the circumstances that lead to the cancellation of the donation or refusal to perform this contract. It has been established that the legal grounds for termination, and therefore cancellation, of donations do not appear at the time of signing the deed, but after that, when the donation has already been made. Therefore, the sanction is not coordinated in the temporal dimension with the moment of committing the offense. Appropriate proposals have been made.

Key words: consensual and real contracts, acceptance of property, term.